

Ilaqutariinni persuttaasarneq

MIPi oktobarimi 2005-imi "Nunarsuaq tamakkerlugu ilaqutariinni persuttaasarnermik pitsaaliuniarluni ataatsimeersuarneq" Canadami ingerlanneqartoq peqataaffigaa.

Ataatsimeersuarnermi inuit 1000-init amerlanerusut nunanit 30-t miissaanneersuneersut peqataapput, soorlu USA, Filippinerit, Afghanistan, Australien, Sverige aamma Jordan.

Aammattaaq nunarsuaq tamakkerlugu kattuffissuarniit sinniisunik peqataasoqarpoq, soorlu peqqinnissamut kattuffissuaq WHO, Amnesty International aammalu meeqqanik sumiginnaaneq innarliisarnelut pitsaaliorniartugit nunarsuarmioqatigiit kattuffiat peqataatitaqarput.

Eqikkakkami uani ataatsimeersuarnermi eqqartorneqartut ilaat sammineqarput.

Oqariartuutit

- Ilaqutariinni persuttaasarneq pinngitsoorneqarsinnaavoq. Pitsaaliorneqarlunilu anigorneqarsinnaavoq.
- Persuttaaneq pissaanermik atorneqarluniluvoq. Persuttaaneq timikkut, atoqatigiinnikkut, anersaakkut aningaasarsionnikkullu pisinnaavoq.
- Persuttaaneq siumut nalunangereertarpoq.
- Pitsaaliuineq assigiinngitsut sisamat aqutugalugit ingerlanniartariaqarpoq: Inuiaqatigiinni, najukkani ataasiakkaani, ilaqutariinni inunnilu ataasiakkaani.

Nunarsuarmioqatigiinni pissutsit piviusut ilamerngi:

- Arnat pingasuugaangata ataatsip inuunermi ilaani sakkortuumik innarlugaaneq misigisarpaa.
- Nunarsuarmi innuttaasut affarinngisaalluunniit kisimik sumik toqquteqarsimaneq pillugu kisitsisitigut paasissutissanik pissarsiffiusarput. Taakkunuuna 2000-imi meeqqat toqussutaat imaattut nalunngilagut: 49 %-it imminorerupput, 32 %-it toqutaasimapput, 19 %-it sorsunnerni toqutaallutik.
- Meeqqat toqutaanissamut navianartorsionnerusarput angerlarsimaffimmini, allanut tamanut sanilliullugu.
- Toqussutaanngitsumik persuttagaaneq eqqarsaatigalugu, soorlu paarinerlugaanikkut, nunarsuaq tamakkerlugu takussutissiiniarneq ajornakusooqaaq, tamakkunuuna nalunaarsuisarnerit assigiinngippallaaqimmata.
- Nunarsuarmi nunat amerlanersaat meeqqanik persuttaasarnelut pitsaaliornissaanut meeqqanillu innarlugaasunik ikorfartuinissamut aqqissuussamik periuseqarneq ajorput.

- Nunat amerliartuinnartut ilaqtariinni persuttaanermut immikkut inatsisinik pilersitsisarput.

Suliat meeqqanut tunngasut sumiginnaanerlu pillugit ilisimatusaatit

Nunarpaaluit suliat meeqqanut tunngasut aamma/imaluunniit sumiginnagaanermut tunngasut pillugit ilisimatusarnernik naammassisaqarsimapput. MIPIp ataatsimeersuarnermi tusagaanut ilaapput italiamiut ilisimatusaammik ingerlataat aammalu canadamiut ilisimatusaataat taagorneqartoq *Canadian Incidence Study of Reported Child Abuse and Neglect (Canadamiut meeqqanik sumiginnaanernik innarliinernillu nalunaarutigineqartartut tunngavigalugit misissuinerat kisitsisinik tunngavilik).*

Taanna kingulleq Canadami suliat meeqqat tunngasut suunerinik nassuiaaneruvoq ukiut tallimakkaarlugit ingerlanneqartartoq. Kingullermik 2003-mi suliaasimavoq. Inernerilu ilaatiugt makkuupput:

- 2003-mi suliat meeqqat tamarmik 4 procentiinut tunngapput. Taamalu 1998-imut sanilliullugu 2 procentimik qaffariarneqarsimavoq. Tamanna ilaatigut peqquteqarpoq misigissutsitigut sumiginnaaneq innarliinerlu pillugit nalunaaruteqartarnek pitsaanerulersimammat.
- Ilisimatusartut naatsorsuutigaat sumiginnaanerit tamarmik katillutik pingajoratterutaasa pisaguugaangamillu marluk (1/3-2/3) akornannik amerlatigisut nalunaarutigineqartanngitsut.
- Suliani meeqqanut tunngasuni ilaqtariinni persuttaasarneq peqqutaanerpaasartut tulleraat.
- Suliat meeqqanut tunngasut pilersarnerannut anaanaasunut peqqutaagajunnerusartut tassaapput: 1) aapparisamit persuttagaasarneq, 2) ikorfartugaanermik amigaateqarneq, 3) anersaakkut peqqissutsimut tunngasut
- Ataasunullu: 1) ikorfartugaanermik amigaateqarneq 2) imigassamik atornerluineq 3) anersaakkut peqqissutsimut tunngasut

Misissuineq tamarmik uani aaneqarsinnaavoq: www.policypointers.org/page_2975.html

Italiamiut misissuinerminni eqqartuussivinni suliat, tarnikkut nappaatinut tunngasut isumaginninnermullu tunngasut tamaasa ilangnussimavaat sumiginnaanermik paasiniaanerminni.

Taassuma inerneru makkuupput:

- Sumiginnaanerit ilimagineqartuniit ikinneerarsuit nalunaarutigineqartarput

- Iliuusissanik aalajangiisarnermi aalajangiisut kikkuunerat apeqqutaanerusarpoq, ajornartorsiutaasup suunera apeqqutaanani
- Meeqqat agguaqatigiissillugu 3,7-nik ajornartorsiuteqarput (tassa ajornartorsiutaasartut assigiinngitsut ataatsimut naatsorsorneqarneri tunngavigalugit). Meeqarpassuilli sulii amerlanerusunik ajornartorsiuteqarput.
- Iliuserineqartartut amerlasuut ilaqutariinnut tunngatitaapput meeqqanullu tunngavissunik iliuuseqartarneq atorneqanngilaq

Misissuisimanerup ilaatigut kingunerisimavaa assigiinngitsunik suliallit ataatsimoorlutik sulianik meeqqanut tunngasunik isumaginnittussatut pilersinneqarsimani.

Iliusaarsartuni assersuutit

Inatsisit politikkilu:

Nunat arlallit ilaqutariinni persuttaanermut tunngasunik immikkut inatsisiliorsimapput, tassunga tunngasut maluginiarneqarnissaat iliuuseqarfigineqarnissaallu qularnaarniarlugu.

Nunat arlallit, soorlu Canadami delstatit arlallit, politiit pinngitsooratik isumaginninnermik sulialinnut nalunaartussanngortissimavaat ilaqutariinni imaluunniit angerlarsimaffinni pesuttaanernut aggersarneqarsimagaangamik. Canadamiullu misissuisimanerannit erserpoq tamanna pingaartumik meeqqanit ilaurineqartoq. Eqqarsaatigineqassaarli inuit ilaasa politiinut nalunaarnissartik pinngaitsoorususinnaammassuk, taamaaliorunik meeqqanut qanoq kinguneqarsinnaanera ersissutigalugu. Misissuinerulli aamma ersersippaa, taamatut inatsisiliorneq naapertuuttumik sunniuteqassappat, pingaaruteqartoq attuumassutillit tamarmik ersarissumik paatsuugassaangitsumik ilaqutariinni persuttaanermut isumaqarnissaat qanorlu iliuuseqarnissaminnut pilersaaruteqarnissaat.

Paasisitsiniaanerit ilinniartitaanerlu:

New Zealandimiut persuttaaneq pillugu eqqumaffignilernissamut paasisitsiniaaneq pitsaasumik misilittagaqarfigaat. Tamatumani anguniagaasimavoq inuit amerlanerit akisussaaqataasutut misigisimalersinnissaat ilaqutariinnilu persuttaaneqartillugu iliuuseqarsinnaalersinnissaat. Tassani misilittakkanut ilaavoq najukkani inoqatigiit aallaaviginissaat ajornartorsiummillu paasinninnerat aallaavigalugu sulinissaq pingaaruteqartoq.

Canadami Røde Kors suliniuteqarsimavoq meeqqap ilinniartillugit innarlīgaanerup suusarneranik, innarlīgaagunillu qanoq iliorsinnaanerannik.

Australiamiut nunap inoqqaavisa angutitaat arlallit isummersimapput arnaq pinngitsaalisimasartik inooqatigisinnaaitaallugu, imminnut neriorsuutaasimammat ileqqutoqqatillu malillugit taama pisoqartarmat. Tamanna akerlilerniarlugu nunap inoqqaavisa arnartaat tuluujuaqqisarsimapput allannilimmik: ”kinguaassiuutitigut atornerluineq kulturitsinnut ilaanngilaq”.

Iliuutsit aalajangersimasut:

Saqqummiunneqartunut ilaavoq ataatsimoortumik pilersaarussiaq ilaqutariinni persutaanermut, anersaakkut peqqissutsimut pinngitsuuisinnaangernernullu tunngasoq. Tamatumani aallaavigaat arlalinnik ajornartorsiuteqarneq ataatsimik ajornartorsiuteqarnermiit nalinginnaaneroqisoq, ajornartorsiutillu tamarmik sulissutigineqartariaqartut iliuusissaq sunniuteqassapput. Soorlu assersuutigalugu anersaakkut nappaatillit imigassaqaqngikkunik ikiaroorutissaqaqngikkunilluunniit ajornerulersinnaapput, ilanngullugu anersaakkut nappaatsik pillugu katsorsarneqaqngikkunik. Assigiinngitsunik ilisimasallit nalinginnaasumik naliliisarnerat naapertorlugu inuit ataatsiakakat aallaavigalugit katsorsaanissaq pilersaarusiortariaqarpoq. Katsorsaanermi inuup nukissaqarnera aallaaviusariaqarpoq, inoorusussutsimillu qiimmassaallunilu ineriartortitsiviussalluni.

Ilisimatusarnerit amerlaqisut paasinarsisissimavaat taamatut periuseqarneq sunniuteqarnerpaajusartoq.

Maluginiakkanut ilaasimavoq nalinginnaanerpaasoq arnat kisimiillutik katsorsaavimmut saaffiginnittarnerat, angutillu ilaqtatit tamakkerlugit ilagisaraat, katsorsartinnerminni ikorfartortigalugillu tulaavissatik.

Afrikami nunat ilaanni eqimattaaqqanik pilersitsisoqarsimavoq, ilaqutariinnut persuttaasarfiusutut ilisimaneqartunut orniguttartunik. Taakku tassaagajupput illoqarfimmi illoqarfeeqqamiluunniit innuttaaqataasut. Ilaqutariinnut saaffiginnikkaangamik oqartarput ajornartorsiuteqartoqartoq nalunngikkitsik, aammalu nuliaasumik qitornanillu persuttaaneq akuerineqarsinnaangitsoq unitsinneqartariaqartorlu, aammalu eqimattat ilaqutariit iluatsittumik ingerlalernissaannut ikiuukkumasut.

Paasissutissat allat:

Ataatsimeersuarnermit vedioliaq takuuk uani: www.wcpfv2005.ca/en_videos.cfm

Pingaartumik innersuussutigerusunnarpoq Amnesty Internationalip siulittaassuata Irene Khans-
ip oqalugiaataa, arnanik persuttaasarnerup inuttut pisinnaatitaaffitsigut ajornartorsiutaaneranut tunngasoq. Taassuma ilaatigut oqaatigaa inuttut pisinnaatitaaffinni ”pissusissamisoortumik

mianersuussineq” tunngavigalugu naalagaaffiit pisussaaffigigaat ilaqutariinni persuttaasernerup pimoorullugu pitsaaliornissaa, misissuiffiginissaa pillaatissiissutaasarnissaalu.

Saqqummiussat eqikkakkallu pissarsiariniakkit. MIPI ataatsimeersuarnermi saqqummiussat taakkuluunniit eqikkarnerisa ilaannik peqarpoq. Allagit uunga mipi@gh.gl tamakku arlaannik perusukkuut.

Aamma atuakkit

- FN maannakkorpiaq nunarsuaq tamakkerlugu meeqqanik persuttaasarneq pillugu misissuineramik ingerlataqarpoq. Nalunaarusiaq naammasseriaruni aamma suliniutaasartut sunniuteqarnerpaat pillugit uppersaatiniq ilaqassaaq. Uguuna malinnaagit: www.violencestudy.org
- Amnesty Internationalip nalunaarusiaani *It's in our hands. Stop violence against women* (Assatsinniippoq. Arnanik persuttaaneq unitsilli) arnanik persuttaanermut pequtaasut, periutsit iliuusaasartullu misissuiffigineqarput. Nalunaarusiaq uanngaanniit aasinnaavat: www.web.amnesty.org/actforwomen/reports-index-eng
- MIPI meeqqanik naveersisarneq pillugu nunat tamalaat akornanni misissuinermi ilanngussivoq. MIPIp Kalaallit Nunaanni inatsisinik ilanngussamernga atuaruk uani: (LINK INDSÆTTES!)